

Vergaderjaar 1990–1991

21 641

Regelen inzake de bestrijding van namaak van produkten, beschermd door rechten op een merk of rechten op een tekening of model (Wet bestrijding namaakprodukten)

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 27 maart 1991

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het voorlopig verslag van de vaste commissie voor Economische Zaken. Onderstaand gaan wij in op de vragen en opmerkingen van de commissie.

I. ALGEMEEN

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of het onderhavige wetsvoorstel nog wel opportuun is, gelet op het tot stand komen van zowel Europese als Benelux-regelgeving, de uitbreiding van de jurisprudentie en het feit dat op het terrein van het auteursrecht reeds overeenkomstige regelgeving tot stand is gebracht.

Wij wijzen er in de eerste plaats op dat het onderhavige wetsvoorstel aanvullend is ten opzichte van het bestaande materiële recht ten aanzien van merken, tekeningen en modellen. De voorstellen liggen in de sfeer van het versterken van de positie van de rechthebbende in civiele procedures en de aanscherping van strafrechtelijke sanctiemogelijkheden. De door de leden van de C.D.A.-fractie vermelde regelgeving heeft geen betrekking op de onderwerpen waarop dit wetsvoorstel ziet. De opportuniteit van het wetsvoorstel is naar ons oordeel niet verminderd, omdat rechthebbenden op merken of tekeningen en modellen nog steeds – anders dan rechthebbenden op een auteursrecht – enkele belangrijke middelen ter handhaving van hun recht ontberen.

Gekozen is voor een aparte wet en niet voor wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de eenvormige Beneluxwet op de merken (BMW, Trb. 1962, 58, laatstelijk, Trb. 1986, 179) of de eenvormige Beneluxwet inzake de bescherming van tekeningen en modellen (BTMW, Trb 1966, 292). Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ligt minder voor de hand omdat de bepalingen in het voorgestelde artikel 1 slechts betrekking hebben op specifieke procedures, namelijk die waarbij een rechthebbende op een merk of op een tekening of model partij is. Wijziging van de Benelux-wetten is alleen mogelijk, indien de beide Benelux-partners zich met de bepalingen kunnen verenigen. Overleg hierover wees uit, dat die instemming niet op korte termijn verwacht kon worden. Om vertraging te

voorkomen hebben wij besloten het voorliggende wetsvoorstel in te dienen.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen voorts in hoeverre de consument moeite heeft onderscheid te maken tussen echt en namaak. Zij stelden hierbij de vraag welke rol herkenningstekens en technische kenmerken zouden kunnen spelen.

De mate waarin consumenten zich bewust zullen zijn van namaak hangt naar ons oordeel vooral af van de omstandigheden waaronder een produkt gekocht wordt. Bij een aankoop buiten de reguliere handelskanalen en tegen beduidend lagere prijzen zal de consument als regel wel weten dat van namaak sprake is. Dit ligt anders bij aankopen tegen normale condities en onder normale omstandigheden; de consument zal er dan als regel op vertrouwen dat er niet van namaak sprake is.

Wat betreft het aanbrengen van herkenningstekens of technische kenmerken door merkhouders op hun produkten merken wij het volgende op. Uit ervaringen van de Economische Controledienst van de laatste jaren blijkt dat merkhouders meer dan voorheen bij het ontwerp en de vervaardiging van hun produkten aandacht besteden aan moeilijk na te maken kenmerken. Dergelijke kenmerken vergemakkelijken de identificatie en opsporing van namaakartikelen. Het ligt voor de hand dat het hierbij in veel gevallen gaat om kenmerken die voor derden moeilijk waar te nemen zijn.

Met de leden van de C.D.A.-fractie zijn wij van mening dat in beginsel het effectief optreden tegen inbreukmakers in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de rechthebbenden is. Het wetsvoorstel is ook op deze gedachte gegrond; de rechthebbenden wordt een aanvullend instrumentarium ter verwezenlijking van hun recht geboden. Overigens tekenen wij hierbij aan dat bij namaak ook aspecten van veiligheid en volksgezondheid een rol kunnen spelen, zoals soms blijkt bij bijvoorbeeld de namaak van merkgeneesmiddelen of auto-onderdelen. In dat geval heeft de overheid een zwaardere verantwoordelijkheid.

In antwoord op een vraag van deze leden merken wij op dat het onderhavige wetsvoorstel ook nodig zou zijn, indien de producenten van merkartikelen tot een hechtere samenwerking zouden zijn gekomen. De civielrechtelijke mogelijkheden die aan houders van rechten op een merk of op een tekening of model worden gegeven zouden ook van belang zijn, indien zij vaker gezamenlijk hun belangen bij de rechter zouden behartigen. Overigens zij vermeld dat belanghebbenden wel initiatieven ondernemen om tot een bundeling van krachten te komen. Dit moge blijken uit de brief van 24 december 1990 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam aan de vaste commissie voor Economische Zaken, waarvan de eerste ondergetekende een afschrift ontving.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen voorts of al een oordeel gegeven kan worden over het Counterfeiting Intelligence Bureau (CIB).

Uit ingewonnen informatie is ons gebleken dat het CIB in een behoefte voorziet en inmiddels voldoende aangesloten heeft die van zijn diensten gebruik maken om rendabel te kunnen functioneren. De indruk bestaat dat het Nederlandse bedrijfsleven nog niet op grote schaal van de diensten van dit bureau gebruik maakt.

Deze leden stelden vervolgens de vraag welke civielrechtelijke middelen een rechthebbende op een merk, model of tekening op dit moment reeds tot zijn beschikking heeft en waar de procesrechtelijke knelpunten liggen.

Tegen inbreukmakend gebruik kan een rechthebbende op grond van de BMW en de BTMW ageren door het instellen van een verbodsactie eventueel met daaraan verbonden het verzoek om een dwangsom vast te stellen en het vorderen van vergoeding van geleden schade. Zowel de BMW als de BTMW, zij het wat de laatste wet betreft met een zekere beperking, laten onverlet dat de rechthebbende daarnaast nationale

rechtsmiddelen betreffende onrechtmatig handelen kan benutten. De knelpunten liggen in de sfeer van de praktische verwezenlijking van het recht. De voornaamste daarvan zijn dat nu geen mogelijkheid bestaat om bij de inbreukmaker aanwezige inbreukmakende goederen of middelen ter produktie daarvan op te vorderen – en zodoende te voorkomen dat zij in het verkeer gebracht worden – alsmede het beslagleggen op die inbreukmakende goederen om te voorkomen dat zij «verdwijnen». Voorts is een probleem dat het bewijs van geleden schade als gevolg van inbreuk vaak niet eenvoudig te leveren is. Het wetsvoorstel beoogt voor zover dat in de nationale wetgeving mogelijk is aan deze knelpunten tegemoet te komen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen van de Interdepartementale werkgroep piraterij (hierna aangeduid als de werkgroep).

Naar ons oordeel staat het streven naar deregulering aan dit voorstel niet in de weg. Het wetsvoorstel is sober van opzet en bevat niet zozeer een complicering van in een proces in acht te nemen regels als wel extra middelen om een wettig verkregen recht ook in de praktijk te kunnen verwezenlijken. Hiermee worden de in het geding zijnde economische belangen bevorderd. De werklast van de rechterlijke macht zal mogelijk in eerste instantie toenemen doordat rechthebbenden meer rechtsmiddelen bij de rechter kunnen invoeren. Daar staat tegenover dat op langere termijn – en dat is mede het oogmerk van dit voorstel – door een effectiever handhavingsmechanisme de piraterij ontmoedigd zal worden, waardoor er minder inbreukprocedures gevoerd behoeven te worden.

Wat betreft het noemen van de voorman menen wij dat het wettelijk vastleggen van de bevoegdheid van de rechter om de inbreukmaker daartoe te verplichten, de positie van de rechthebbende verstevigt. Wij hebben bij het opnemen van deze bepaling ook het advies van de Raad van State verdisconteerd, die daarin aangeeft, dat het uit een oogpunt van kenbaarheid van wetgeving de voorkeur verdient om deze beleidsmatig wenselijk geachte bevoegdheid in de wet zelf op te nemen.

De aanbeveling van de werkgroep inzake de afdracht van onrechtmatig verkregen winst is niet in dit wetsvoorstel opgenomen, omdat hierdoor strijd zou ontstaan met de BMW en de BTMW. In het overleg met de Benelux-partners heeft Nederland voorgesteld om in de BMW naast de mogelijkheid van een vordering tot schadevergoeding ook een vordering tot afdracht van onrechtmatig verkregen winst op te nemen. Wijzigingen in de BTMW zullen eerst aan de Benelux-partners worden voorgesteld, nadat over wijziging van de BMW overeenstemming is bereikt.

In antwoord op een vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie vermelden wij dat het ambtelijk overleg in Beneluxverband over afdracht van winst nog niet tot overeenstemming heeft geleid. Wij streven ernaar om in de eerste helft van 1991 tot een besluit hierover te komen. In genoemd ambtelijk overleg wordt ook de wijziging van de BMW voorbereid, die nodig is in verband met EG-richtlijn 89/104 (PbEG L40). Wij hopen dat het desbetreffende wijzigingsprotocol in de loop van 1992 ter goedkeuring aan het parlement kan worden voorgelegd. Een meer exacte aanduiding van het tijdpad achten wij niet verantwoord vanwege de betrokkenheid van de twee andere Beneluxlanden. Naast de wijziging van de BMW zijn geen andere wijzigingen van in Nederland geldende wetgeving noodzakelijk ter uitvoering van EG-richtlijn 89/104.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen vervolgens ons oordeel over de vraag of ook bij merkartikelen sprake kan zijn van een pluraliteit van rechthebbenden.

Vertrekpunt bij beantwoording van deze vraag is dat een produkt onder één merknaam in het verkeer gebracht wordt, zodat er slechts één rechthebbende ten aanzien van het produkt als zodanig is. Het kan zijn dat in een merkartikel onderdelen zijn verwerkt die eveneens door een merk zijn beschermd. In dat geval zijn er meerdere rechthebbenden. Wij geven er

de voorkeur aan hier niet te spreken van een pluraliteit van rechthebbenden, omdat er hierbij geen sprake is van meerdere rechthebbenden ten aanzien van één merk, maar van meerdere rechthebbenden met ieder een eigen afzonderlijk recht.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen voorts naar de redenen voor het verschil in opvatting tussen de werkgroep en de belanghebbende kringen met betrekking tot de wenselijkheid van een verbodsactie voor bepaalde rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid.

In het rapport van de werkgroep is een aantal argumenten opgesomd die pleiten voor een groepsactie voor rechtspersonen. Hierbij werden vooral de voordelen van samenwerking door belanghebbenden benadrukt. Uit een consultatieronde bleek dat deze argumenten de belanghebbenden niet overtuigd hadden en dat de aanbevolen mogelijkheid niet in een behoefte voorzag. Op grond daarvan is besloten deze aanbeveling niet over te nemen.

In antwoord op vragen van deze leden bevestigen wij dat thans drie rechercheurs bij de Economische Controledienst (ECD) permanent belast zijn met de bestrijding van merkenfraude. Naast het zelf verrichten van onderzoeken verlenen zij ook ondersteuning aan andere opsporingsinstanties, zoals de politie, en verzorgen zij lezingen en cursussen om de deskundigheid op dit terrein bij andere opsporingsinstanties te vergroten. De voor deze taak beschikbare menskracht laat nauwelijks ruimte om op eigen initiatief tot onderzoek over te gaan; onderzoeken worden nagenoeg uitsluitend op basis van klachten van derden verricht. Wij zijn van mening dat met deze capaciteit slechts het hoogst noodzakelijke kan worden gedaan. Dit betekent dat ook belanghebbenden alert en actief moeten zijn. Dit past naar ons oordeel ook in de verantwoordelijkheid die zij zelf hebben voor de handhaving van hun rechten. Wij wijzen in dit verband op particuliere initiatieven, zoals het eerdergenoemde CIB.

Na het wegvallen van de binnengrenzen binnen de EG zal douanecontrole alleen nog aan de buitengrenzen kunnen plaatsvinden. Onze inschatting is dat het bestaan van binnengrenzen binnen de EG thans geen onoverkomelijke barrière vormt voor producenten en handelaars in vervalste artikelen om hun waren in verschillende landen te koop aan te bieden. Wij verwachten dan ook geen grote verschillen met de huidige situatie. Wel onderkennen wij de noodzaak van samenwerking tussen de nationale opsporingsinstanties en een intensieve controle aan de buitengrenzen van de EG. Tevens is hierbij van belang EG-verordening nr. 3842/86 tot het vaststellen van maatregelen om het in het vrije verkeer brengen van namaakartikelen te verbieden (PbEG L 357). In het kader van de Uruguay-ronde van de GATT wordt eveneens aandacht besteed aan de bestrijding van inbreuken op intellectuele eigendomsrechten, waarbij douanemaatregelen een belangrijke rol spelen.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of er reeds duidelijkheid bestaat over de opstelling van de Benelux-partners ten opzichte van enkele voorstellen tot aanvulling van de beide Beneluxwetten.

Wat betreft het voorstel om een rechthebbende het recht te geven afdracht van onrechtmatig verkregen winst van een inbreukmaker te vorderen is door de Benelux-partners nog geen definitief standpunt ingenomen. Hetzelfde geldt voor het introduceren van een zelfstandige actiebevoegdheid van licentienemers. Voor de stand van zaken met betrekking tot het overleg verwijzen wij naar hetgeen hieronder is vermeld in antwoord op een vraag van de leden van de fractie van D66.

De leden van de fractie van D66 informeerden naar de redenen waarom het wetsvoorstel eerst nu wordt ingediend.

Nadat in mei 1987 de regering haar standpunt ten aanzien van het rapport van de werkgroep piraterij had bepaald, is met de voorbereiding van het voorliggende wetsvoorstel een begin gemaakt. De redenen

waarom het nadien nog drie jaar geduurd heeft alvorens het wetsvoorstel de Tweede Kamer bereikte, zijn gelegen in de afstemming met de Benelux-partners, het overleg met medebetrokken instanties binnen de overheid en een consultatie van belanghebbende kringen. Daarnaast is uiteraard de voorstellen van wet voorgeschreven procedure gevolgd, zoals behandeling in de ministerraad en advisering door de Raad van State. Ten slotte heeft een rol gespeeld, dat door de met het onderwerp industriële eigendom belaste ambtenaren ook een aantal andere tijdrovende wetgevingsprojecten behandeld moest worden.

Dezelfde leden vroegen vervolgens of de inhoud van artikel 1 van het voorliggende wetsvoorstel niet in de BMW en BTMW opgenomen zou kunnen worden.

In het reeds eerder genoemde ambtelijk overleg in Beneluxverband wordt hierover gesproken, althans voor zover het de BMW betreft. Dit overleg is nog niet afgerond. Indien er in Beneluxverband overeenstemming kan worden bereikt over een daartoe strekkende wijziging van de BMW zal dit onderwerp in de meer omvattende wijziging van de BMW worden meegenomen. De procedure voor wijziging van de BMW is echter tijdrovend en de inwerkingtreding van een wijziging kan pas geschieden na bekrachtiging van de wijziging door alle Beneluxlanden. In het genoemde overleg is wijziging van de BTMW nog niet aan de orde; dit overleg kan gestart worden na gebleken overeenstemming over wijziging van de BMW met betrekking tot piraterijbestrijding. Besloten is niet op de uitkomsten van het Benelux-overleg te wachten maar in Nederland reeds de gewenste regelgeving tot stand te brengen.

Wat betreft de opmerkingen van de leden van de fractie van D66 inzake de kwestie van het al dan niet toekennen van een actierecht aan rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid merken wij het volgende op.

In het regeringsstandpunt van mei 1987 is reeds vastgelegd dat de regering de desbetreffende aanbeveling van de interdepartementale werkgroep niet overnam. Dit besluit was mede gebaseerd op inbreng van belanghebbende kringen. Sindsdien hebben ons in het overleg met belanghebbenden geen signalen bereikt dat het niet overnemen van deze aanbeveling wordt betreurd. In de reeds genoemde brief van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam wordt wel melding gemaakt van de wens een actierecht voor rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid in de wet op te nemen, althans voor zover het betreft de bevoegdheid om een verbod op inbreuk te vorderen.

In dit verband wijzen wij erop dat door de Minister van Justitie een voorstel van wet inzake de regeling van de bevoegdheid om ter bescherming van belangen van anderen een rechtsovername in te stellen, wordt voorbereid. Dit voorstel is reeds in de begroting van Justitie voor 1991 en in de nota Recht in beweging (Kamerstukken II 1990/91, 21 829, nr. 2, p. 45) aangekondigd. Dit wetsvoorstel zal een algemene regeling van de problematiek van de actiebevoegdheid van rechtspersonen bevatten. Naar ons oordeel verdient het de voorkeur deze algemene regeling af te wachten. Aan de hand van de criteria die in genoemd wetsvoorstel zullen worden opgenomen, zal alsdan bepaald kunnen worden of en in welke mate een rechtspersoon die zich de behartiging van de belangen van houders van rechten op een merk of op een tekening of model ten doel stelt, zelfstandig in rechte op kan treden tegen inbreuken op één of meerdere van die rechten.

De leden van de S.G.P.-fractie verwijzen wij wat betreft de duur van de voorbereiding van het voorliggende wetsvoorstel naar ons antwoord op een overeenkomstige vraag van de leden van de fractie van D66.

Deze leden vroegen voorts of een schatting kan worden gegeven van

de omvang van de schade die het Nederlands bedrijfsleven lijdt als gevolg van namaakprodukten.

Door belanghebbenden wordt de mondiale schade als gevolg van piraterij geschat op 5% van de omzet. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat de schade voor het Nederlandse bedrijfsleven hiervan wezenlijk afwijkt. Hierbij zij bedacht dat het om schattingen gaat; een duidelijk cijfermatig overzicht is niet voorhanden. Dit komt omdat de omvang van de piraterij niet precies bekend is; de geconstateerde piraterij is mogelijk het topje van de ijsberg. Daarnaast is het voor recht- hebbenden moeilijk om het omzetverlies als gevolg van de wel bekende piraterij te kwantificeren.

In antwoord op een vraag van dezelfde leden merken wij op dat de vlucht, die de piraterij van produkten heeft genomen, mede een gevolg is van de internationalisering van de economie. De piraterij vindt voor een groot deel plaats door internationale netwerken, die ervoor zorgen dat in landen met lage loonkosten nagemaakte produkten hun weg vinden naar consumenten in welvarende landen. Veel schade die het Nederlandse bedrijfsleven van piraterij ondervindt, wordt veroorzaakt door hande- lingen die buiten Nederland plaatsvinden. Wij stemmen deze leden dan ook toe dat niet volstaan kan worden met nationale wetgeving. In de sfeer van de opsporing zijn er al internationale initiatieven, zoals het eerder genoemde Counterfeiting Intelligence Bureau. Daarnaast valt in dit verband te vermelden de EG-verordening nr. 3842/86 tot vaststelling van maatregelen om het in het vrije verkeer brengen van namaakartikelen te verbieden. Voorts kan melding worden gemaakt van het feit dat in het kader van de Uruguay-ronde van de GATT ook de bestrijding van piraterij een belangrijk onderdeel vormt van besprekingen over een overeenkomst inzake Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS). Ten slotte wordt in het kader van de World Intellectual Property Organization (WIPO) gewerkt aan het opstellen van modelbepalingen inzake bestrijding van namaakprodukten. De in de memorie van toelichting aangehaalde modelbepaling ziet op namaak van door merken en tekening- en modelrechten beschermde produkten. Er wordt in WIPO-verband echter ook gesproken over modelbepalingen inzake piraterij van auteursrechtelijk beschermde werken. De besprekingen over de modelbepalingen zijn nog niet afgerond; aan de positieve opstelling van vele landen ontleen wij de hoop dat genoemde bepalingen een ruime toepassing zullen vinden.

II. INHOUD WETSVOORSTEL

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of, gezien de hoge winsten die met de produktie en verhandeling van namaakprodukten worden behaald, een geldboete van de zesde categorie niet passend is.

Wij roepen in herinnering dat reeds met het oog op deze omstan- digheid gekozen is voor een relatief hoge boetecategorie. Hierbij is van belang dat categorie V als hoogste geldboetecategorie voor natuurlijke personen is bedoeld. Geldboetecategorie VI is uitsluitend bestemd voor rechtspersonen. Naar natuurlijke personen zal de afschrikkende werking vooral moeten uitgaan van de bedreigde vrijheidsstraf. In dit verband wijzen wij er nog op dat de strafrechter als bijkomende straf kan veroor- delen tot betaling aan de Staat van een geldbedrag ter ontneming van het geschatte voordeel (artikel 36e Wetboek van Strafrecht).

De leden van de V.V.D.-fractie stelden enkele vragen over de positie van de detaillist die te goeder trouw artikelen verkoopt die bij nader inzien als namaak worden gekwalificeerd.

Wij stellen in de eerste plaats vast dat een zodanige detaillist geen

strafrechtelijk verbod overtreedt, omdat de daarvoor vereiste opzet ontbreekt. In de tweede plaats mag ervan worden uitgegaan dat houders van rechten op een merk of rechten op een tekening of model een detaillist te goeder trouw niet rauwelijks voor de rechter zullen dagen, maar hem eerst zullen wijzen op de merkinbreuk. Indien de detaillist niet bereid is de verkoop te staken, zal er voor de rechthebbende aanleiding zijn een civiele procedure te starten; in dat geval is de detaillist echter niet meer te goeder trouw. In de derde plaats kan de rechter rekening houden met de omstandigheden van het concrete geval bij de beslissing over het al dan niet toewijzen van ingestelde vorderingen. Wij gaan ervan uit dat daarbij het al dan niet verwijtbaar zijn van de merkinbreuk een rol zal spelen.

Wat betreft de vraag van deze leden inzake certificaten bij merkproducten merken wij op, dat naar onze indruk merkhouders in toenemende mate zelf maatregelen nemen om de identificatie van namaakartikelen te vergemakkelijken. Overigens zij hier vermeld, dat namaakproducten veelal niet via de reguliere distributiekkanalen aan de man gebracht worden, maar via een eigen distributie-apparaat van de vervalsers.

De leden van de fractie van D66 vroegen een nadere uitleg over het feit dat twee andere wetsvoorstellen op het terrein van de intellectuele eigendom, te weten de wijziging van de wet inzake de bescherming van oorspronkelijke topografieën van halfgeleiderproducten (Kamerstukken 21 640) en de wijziging van de Zaaizaad- en Plantgoedwet (Kamerstukken 21 642), door andere bewindslieden zijn ondertekend dan het onderhavige wetsvoorstel.

Sedert lange tijd bestaat er op het terrein van de intellectuele eigendom een taakverdeling tussen de departementen. Voor de industriële eigendom is primair de Minister van Economische Zaken verantwoordelijk. Het kwekersrecht – vooral van belang voor de agrarische sector – valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Voor het auteursrecht is primair de Minister van Justitie verantwoordelijk. De bescherming van topografieën van halfgeleiders heeft een sui generis karakter. Omdat het elementen bevat van zowel auteurs- als octrooirecht valt dit onderwerp onder de Ministers van Justitie en van Economische Zaken gezamenlijk. Wij zijn van oordeel dat de bestaande taakverdeling aansluit bij de verschillen die er tussen de onderscheiden intellectuele eigendomsrechten bestaan en bij de verschillende belangen die bij elk van die rechten in het geding zijn.

Dezelfde leden stelden vervolgens aan de orde of het onderhavige wetsvoorstel het mogelijk maakt dat inbreukmakende zaken worden opgevorderd bij de consument die de desbetreffende producten heeft gekocht. Zij vroegen zich daarbij af waarom in het wetsvoorstel niet een bepaling is opgenomen als het door de werkgroep in bijlage 5 van haar rapport voorgestelde, aan de Auteurswet ontleende artikel B, eerste lid.

Wij merken hierover het volgende op. De rechthebbende kan van de hem op grond van artikel 1, eerste lid, van het wetsvoorstel toekomende bevoegdheden alleen gebruik maken ten aanzien van zaken waarmee een inbreuk op zijn recht wordt gemaakt. Ingevolge de beide van toepassing zijnde eenvormige Beneluxwetten is van een inbreuk in beginsel eerst sprake als de desbetreffende inbreukmakende zaken voorwerp zijn van in het economisch verkeer verrichte handelingen. De consument die de door hem verkregen inbreukmakende zaken voor eigen gebruik aanwendt, neemt daarmee niet deel aan het economisch verkeer en maakt derhalve geen inbreuk op de ten aanzien van die zaken geldende rechten, zodat de rechthebbende jegens hem geen gebruik kan maken van de zojuist bedoelde bevoegdheden. Om deze reden is een bepaling

als door de werkgroep voorgesteld niet nodig. Dat in artikel 29 van de Auteurswet wel een dergelijke bepaling is opgenomen, komt doordat artikel 28 van die wet algemeen is geformuleerd en niet aangeeft tegen welke personen dit artikel toepassing kan vinden. Voorts kent het auteursrecht in beginsel niet de beperking ten aanzien van inbreuken zoals hierboven is beschreven ten aanzien van de eenvormige Benelux-wetten.

In antwoord op een vraag van de leden van de S.G.P.-fractie merken wij op dat voor de bestrijding van de piraterij het zwaartepunt gelegd dient te worden bij de civielrechtelijke mogelijkheden, die de houders van rechten op een merk of op een tekening of model ter beschikking staan. Wij menen dat reeds hierdoor een effectief optreden tegen overtreding van rechtsregels mogelijk is. Het past naar ons oordeel ook bij de aard van de intellectuele eigendomsrechten dat de direct belanghebbenden zich zelf verantwoordelijk weten voor de handhaving van die rechten. Wij herhalen hier echter, dat in die gevallen van piraterij waarbij de veiligheid of de gezondheid bedreigd worden, aan het strafrecht een zwaardere rol toekomt.

III. ARTIKELN

Artikel 1, eerste lid

De leden van de C.D.A.-fractie wezen er op dat de productie van namaakproducten op grote schaal in het buitenland plaatsvindt.

Wij zijn van oordeel dat deze constatering op zich geen afbreuk doet aan de waarde van de mogelijkheid om beslag te leggen op produktiemiddelen. Afgezien van het feit dat ook in Nederland productie van namaakproducten plaatsvindt, heeft de beslagmogelijkheid ook betekenis voor middelen waarmee namaakproducten worden geassembleerd. Te denken valt bijvoorbeeld aan machines waarmee van een vals merk voorziene flesjes met parfum gevuld worden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen om een voorbeeld van produktiemiddelen die opgevorderd kunnen worden.

Gedacht kan worden aan machines waarmee merktekens valselijk op een kledingstuk worden aangebracht of produktiemiddelen die gebruikt worden om parfums of geneesmiddelen te maken. Dergelijke machines of andere produktiemiddelen zullen nagenoeg altijd ook voor het fabriceren van andere artikelen gebruikt kunnen worden. Een beperking tot produktiemiddelen die alleen en uitsluitend gebruikt kunnen worden voor de productie van inbreukmakende zaken zou de in het eerste lid van het onderhavige artikel bedoelde vorderingsbevoegdheden dan ook welhaast illusoir maken.

Dezelfde leden vroegen voorts of de vorderingsbevoegdheden van artikel 1, eerste lid, ook van toepassing zijn op roerende zaken die onderdeel uitmaken van onroerende zaken.

Dit is niet het geval. Er is krachtens artikel 1, eerste lid, geen bevoegdheid om wijziging van een onroerende zaak te vorderen. In het geval roerende zaken waarmee inbreuk wordt gemaakt deel uitmaken van een onroerende zaak, zal de rechthebbende reeds op grond van de toepasselijke bepalingen van de BMW en de BTMW tegen die inbreuk kunnen ageren. Zo is bijvoorbeeld het bevestigd hebben aan een gebouw van een vals merk een inbreuk op een merk, waarvan de stopzetting kan worden geëist. Nu op grond van het materiële recht in de BMW en BTMW reeds de mogelijkheid bestaat om tegen situaties als hier bedoeld

op te treden, achten wij het opnemen van een met artikel 28 van de Auteurswet vergelijkbare bepaling overbodig.

Ten aanzien van produktiemiddelen zijn de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden niet beperkt tot roerende zaken. Dergelijke produktiemiddelen zijn namelijk in veel gevallen door bestemming onroerend.

Artikel 1, vijfde lid

In antwoord op een vraag van de leden van de C.D.A.-fractie merken wij op dat in de memorie van toelichting met vermeende inbreukmaking bedoeld is beweerde inbreukmaking die nog niet door de rechter is vastgesteld. Een vordering tot het noemen van de voorman kan pas worden toegewezen, nadat door de rechter is vastgesteld dat door gedaagde inbreuk is gepleegd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of kennis omtrent de herkomst nu juist niet van belang is voor de vraag of er van daadwerkelijke inbreuk sprake is.

Wij stemmen deze leden toe dat de herkomst van goederen een vermoeden kan scheppen dat van inbreuk sprake is. Het is naar onze mening evenwel bezwaarlijk dat een gedaagde in een inbreukprocedure, waarin nog niet is vastgesteld dat van inbreuk sprake is, veroordeeld zou kunnen worden tot het noemen van de herkomst van de goederen en zodoende gedwongen wordt zelf mee te werken aan het leveren van het bewijs van een eventuele inbreuk. Artikel 1, vijfde lid, heeft niet tot doel om een inbreuk vast te stellen, maar om de herkomst van goederen, waarvan is vastgesteld dat zij inbreukmakend zijn, te achterhalen.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen naar de mogelijkheden om de naleving van een krachtens het vijfde lid gegeven bevel af te dwingen.

Hierbij moet met name worden gedacht aan het opleggen van een dwangsom. Het niet verschaffen van de verlangde gegevens kan voorts aanleiding zijn voor een veroordeling tot schadevergoeding in het kader van een onrechtmatige daadsactie.

De rechter kan bij het al dan niet uitvoeren van een bevel tot het verschaffen van informatie rekening houden met de omstandigheid dat de gedaagde stelt dat hij niet over informatie beschikt. Het waarheidsgehalte van die stelling zal naar wij aannemen door de eiser in de procedure ter discussie worden gesteld.

De leden van de fractie van D66 vroegen zich af of aan het vijfde lid niet het verschaffen van afnemerslijsten toegevoegd zou moeten worden. Zij verwezen in dit verband naar een arrest van de Hoge Raad van 23 februari 1990 (NJ 664, m.n. DWFV).

De door deze leden aan de orde gestelde problematiek is van een enigszins andere orde dan die van het noemen van de voorman. De uitspraak van de Hoge Raad waarnaar deze leden verwezen, heeft betrekking op het verstrekken van lijsten van afnemers als zijdelings middel om de naleving op het bevel om inbreukmakende goederen bij de afnemers terug te roepen te verzekeren. De bevoegdheid om een inbreukmaker te veroordelen tot het terugroepen van de inbreukmakende goederen bij de afnemers alsmede tot het verstrekken van lijsten van afnemers is als zodanig in de rechtspraak niet omstreden. Het al dan niet toewijzen van de vordering hangt af van de omstandigheden van het concrete geval, waarbij uiteraard ook de belangen van de betrokken afnemers in de afweging worden betrokken. Ter illustratie mogen wij verwijzen naar de rechterlijke uitspraken die zijn vermeld in de nrs. 225.2 en 225.3 van Onrechtmatige Daad IIB (Kluwer Deventer, losbladige uitgave). Het opnemen van een op deze bevoegdheid betrekking

hebbende bepaling zou naar ons oordeel niets toevoegen aan hetgeen reeds rechtens is. Gelet op het bovenstaande en op het feit dat van de zijde van belanghebbenden hierop niet is aangedrongen en ook de in het kader van de WIPO in voorbereiding zijnde modelbepalingen hierop geen betrekking hebben, zien wij geen aanleiding voor een aanvulling in de door de leden van de fractie van D66 voorgestelde zin.

Deze leden vroegen ook ons oordeel over de in de annotatie bij de genoemde uitspraak van de Hoge Raad verdedigde opvatting, dat ingevolge de Wet persoonsregistraties eigenlijk een wettelijk voorschrift vereist zou zijn geweest om de vordering tot het afgeven van lijsten van afnemers toe te wijzen.

Wij verschillen op dit punt met de annotator van mening. Artikel 11, tweede lid, van de Wet persoonsregistraties bepaalt dat een registratiehouder desgevraagd ook gegevens uit dat register aan een derde kan verstrekken op grond van een dringende en gewichtige reden voor zover de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden daardoor niet onevenredig wordt geschaad. De rechter is gelet op deze bepalingen gehouden om te beoordelen of er sprake is van een dringende en gewichtige reden en of de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden niet onevenredig zal worden geschaad. Indien deze omstandigheden zich voordoen kan de rechter een bevel tot gegevensverstrekking uitspreken en is de veroordeelde gehouden aan die uitspraak te voldoen.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen naar de gevolgen, indien geen gehoor wordt gegeven aan een rechterlijk bevel als bedoeld in artikel 1, vijfde lid.

Wij verwijzen deze leden naar het hierboven gestelde naar aanleiding van de desbetreffende vraag van de leden van de V.V.D.-fractie.

Artikel 2

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen welke eisen gesteld worden aan verzoeken om de vrijgave van goederen bij de douane op te schorten, wegens een te verwachten inbreuk.

Voor het indienen van een zodanig verzoek is een formulier opgesteld. De verzoeker dient daarop zoveel als mogelijk is aan te geven zijn merk, een omschrijving van de goederen, gegevens over het vervoermiddel, de naam van im- en exporteur, de herkomst van de goederen en de vermoedelijke plaats en datum van invoer.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of bij het wegvallen van de binnengrenzen in de EG de regeling inzake de opschorting van vrijgave van goederen bij de douane nog zin heeft.

Wij merken hierbij op dat de EG-verordening alleen betrekking heeft op het in de EG in het vrije verkeer brengen van goederen, afkomstig van landen buiten de EG. De regeling ziet niet op controles aan de binnengrenzen van de EG. Het wegvallen van die binnengrenzen heeft derhalve geen invloed op het toepassingsbereik van de verordening.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Y. C. M. T. van Rooy

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto